

'Op het vlak van innovatie en onderzoek willen wij samen met Nederlands-Limburg grote stappen maken. Daarom kiezen wij resoluut voor een sterkere bestuurlijke betrokkenheid in het grensoverschrijdende werkveld. Dat alles moet leiden tot een gestructureerde en permanente samenwerking met Nederlands-Limburg.' Aldus Monique Swinnen, gedeputeerde Europese Zaken van de provincie Vlaams Brabant, tijdens de bijeenkomst *Fresh Innovations by New Connections*, verleden maand bij Chemelot in Sittard-Geleen.

Een bijeenkomst voor slimme combinaties tussen bedrijven, kennisinstellingen en overheden. Aldus de prikkelende tekst op het affiche die zijn uitwerking dan ook niet mist. 'Wat een opkomst!', zegt Fred Tassie (DSM), 'we komen zowaar stoelen tekort.' Waar het op deze middag over gaat? Over Nederlands-Limburg en Vlaams Brabant, en hoe die provincies méér voor elkaar kunnen, nee, moeten betekenen als het gaat om nieuwe bedrijvigheid, zegt gedeputeerde Herman Vreken. "Onze provincie zet hoog in op de vernieuwing van de economie. Met ruime aandacht voor combinaties die leiden tot nieuwe bedrijvigheid, een typisch Europese ontwikkeling. Vanuit de speerpunten voeding, gezondheid en nieuwe energie kiezen wij nadrukkelijk voor samenwerking binnen de euregio." Daarbij streven wij, zegt Vreken, naar een structurele samenwerking met Vlaams Brabant. "Gezamenlijk investeren, de blik nadrukkelijker richten op de internationale horizon en het vormen van gezamenlijke agenda's."

Kennispotentieel bundelen

Leuven, epicentrum van Vlaams Brabant, is een kennisstad par excellence en heeft in dr. Martijn Hinoul, manager business development bij de Katholieke Universiteit Leuven, een majeure kenniswerker binnen de driehoek Aken-Leuven-Eindhoven. "Samen beschikken we over een gigantisch kennispotentieel dat we absoluut moeten bundelen", zo stelde hij al eerder.

Vlaams Brabant wil grote stappen maken met Nederlands-Limburg



Monique Swinnen, gedeputeerde Europese Zaken van de provincie Vlaams Brabant, tijdens de bijeenkomst *Fresh Innovations by New Connections*, verleden maand bij Chemelot in Sittard-Geleen. (Foto: Luc Hommes)

Louis Tobback, burgemeester van Leuven, prof. Debackere van de Katholieke Universiteit Leuven en Hinoul brachten anderhalf jaar geleden al een werkbezoek aan Nederlands-Limburg. Bij die gelegenheid werd de intentie uitgesproken dat het 'Limburgse' en 'Leuvense' kennispotentieel aan elkaar moet worden geklonken. Op deze zeventiende oktober 2007 zegt gedeputeerde Swinnen: "De Vlaams Brabantse politiek doet graag mee aan deze samenwerking. Nederlands-Limburg en Vlaams Brabant hebben elkaar veel te bieden."

Vreken heeft 'groot respect' voor hetgeen in de regio Leuven reeds is gerealiseerd. 'Leuven' heeft niet alleen de ambitie om in de Europese kennis-economie een dynamische en vooraanstaande rol te spelen, de stad maakt dat vooral waar. Neem de Katholieke Universiteit Leuven (KUL). Die behoort samen met de universitaire ziekenhuizen Gasthuisberg en het Interuniversitair Micro-elektronica Centrum IMEC tot de top

25 van Europese academische onderzoekscentra. Verder heeft een grote groep kennisintensieve bedrijven zich inmiddels in de Leuvense regio gevestigd op de wetenschaps- en research-parken Arensberg (met nadruk op ict en biotechnologie) en Haasrode (hoogtechnologische bedrijven). Een derde park (Termonck) zal de kenniscorridor rond Leuven in 2010 aanvullen.

8 miljard euro omzet in 2010

De leden van de Leuvense delegatie benoemen deze middag bij Chemelot hun hoge ambities: Leuven streeft van minimaal 300 bedrijven met 15.500 werknemers en een omzet van 4.5 miljard euro in 2006, naar een omvang van 400 bedrijven met 20.000 werknemers en 8 miljard euro omzet in 2010. Jean-Pol Olbrechts, gedeputeerde Economie in de Provincie Vlaams Brabant: "Innovatie is één van de belangrijkste factoren achter economische groei en ontwikkeling. Het is van belang ons te concentreren op technologiedomeinen waar onze sterkten en troeven liggen:

de voedingsindustrie en het domein van de materialen." Ook Leuven ondervindt de druk van de globalisering en de nood aan internationale samenwerking en uitwisseling van kennis en talent. "Nauwere samenwerking met Nederlands-Limburg heeft derhalve onze grote interesse."

Herman Vreken: "Ik zie veel overeenkomsten op de 'agenda' van Vlaams Brabant en Nederlands-Limburg. Onder het motto *getting connected* zijn we aan de slag. Er is al behoorlijk wat figuurlijke chemie tussen beide regio's, en vandaag is er volop ruimte om te netwerken." Dat gebeurt dan ook, nadat eerst diverse sprekers – onder wie Fred Tassie (DSM), Jaap Smedema (Nunhem), Emiel Staring (DSM) en Robert Jan Brummer (Universiteit Wageningen en Universiteit Maastricht) – voorbeelden hebben gegeven van hoe *Fresh Innovations by New Connections* in de praktijk gestalte kunnen krijgen.

Startschot INTERREG: 144 miljoen beschikbaar

Verleden maand vond in MECC Maastricht de zogenoemde 'kick-off meeting INTERREG' plaats, zeg maar hét officiële moment waarop het nieuwe programma inzake grensoverschrijdende samenwerking in de euregio Maas-Rijn van start ging. Voor projecten is euro 144 miljoen beschikbaar, waarvan de helft afkomstig is uit het EFRO (Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling). Olivier Baudelet, vertegenwoordiger van de Europese Commissie: "Tot 2013 kunnen nieuwe grensoverschrijdende projecten worden ingediend." Baudelet richtte zich in het MECC tot de 'partijen' die –binnen de euregio Maas-Rijn– werkzaam zijn op het gebied van o.a. technologische innovatie, kennisuitwisseling, onderwijs, arbeidsmarkt, toerisme en energie.

Onlangs heeft de Europese Commissie het nieuwe Operationeel Programma (OP) INTERREG IV-A (2007-2013) van de Euregio Maas-Rijn goedgekeurd. Bij de kick-off meeting in het MECC waren 200 deelnemers present. Na de inleiding door Baudelet en een aantal workshops voor vier werkgroepen, was er gelegenheid om te netwerken. Baudelet: "Het verbaasde me niet dat de zaal vandaag helemaal vol zat, er is immers veel geld beschikbaar. Het is nu zaak dat de diverse partijen binnen de euregio Maas-Rijn elkaar weten te vinden."

VERSNELLINGSAGENDA Limburg

Informatie:
Provincie Limburg (NL)
Programmabureau
Versnellingsagenda
Cindy Nieland
Tel: +31 (0)43 - 389 71 80
cmhj.nieland@prvlimburg.nl
www.versnellingsagenda.nl

Vroeg uit de veren maar wel zeer de moeite waard

Wie bijvoorbeeld in Kerkrade woont en al om acht uur 's morgens in Venlo moet zijn in verband met deelname aan een werkontbijt, die moet wel héél vroeg opstaan, vertelt een lachende Els Tans, voorzitter van de Statencommissie voor het Economisch Domein. "Ik stond al om vijf uur naast m'n bed. Het wordt hoog tijd dat de A73 open gaat." Tans en haar medecommissieleden brengen die dag een werkbezoek aan Greenport Venlo en na de lunch vindt de reguliere commissievergadering plaats. "We gaan vanaf nu vaker op locatie in Limburg."

Drie uur later zijn ze helemaal bijgepraat. Tijdens het ontbijt heeft Rutger Lommerse, vestigingsdirecteur van FloraHolland Venlo, een presentatie gehouden. Aansluitend is er een rondleiding bij FloraHolland en ZON Fresh Park, daarna een sightseeing per bus in het Californië-gebied. Rutger Lommerse, Jan Vorstermans (ZON Fresh Park) en Peter Korsten (Californië) oogsten warm applaus van de Statenleden. Els Tans: "Imponerend waar hier in gang is gezet." Collega-Stat-



Tijdens het werkontbijt geeft Rutger Lommerse, vestigingsdirecteur van FloraHolland Venlo, een presentatie over Greenport Venlo.

lid Ingrid Muijs: "Dit is wat je noemt ondernemen."

Voor een aantal Statenleden is het de eerste keer dat ze Greenport Venlo uitgebreid aandoen. "We hadden wel gehoord dat ze hier iets bijzonders aan het doen zijn, maar je staat toch versteld als je het met eigen ogen ziet." Rutger Lommerse tegen de Statenleden: "En dan

heeft u de echte dynamiek op onze veiling nog niet eens gezien, dan had u gisteren moeten komen, zo tegen zes uur in de ochtend." Dit werkbezoek, concludeert Els Tans, bevestigt in ieder geval de uitstekende signalen die de Statenleden over Greenport Venlo bereiken. "Limburg mag trots zijn op wat hier gebeurt.

Greenport Venlo slaat brug naar Greenport Sjanghai

Greenport Venlo gaat nauw samenwerken met Greenport Shanghai. Namens Noord-Limburg ondertekenden burgemeester Hubert Bruls van Venlo en gedeputeerde Ger Driessen eind oktober een overeenkomst in Peking. De beide agrobusinessparken gaan kennis en kunde uitwisselen. Voor ondernemers van Greenport Venlo betekent dit een gouden kans tot toegang op de Chinese markt. Gedeputeerde Herman Vrehan ziet grote mogelijkheden om de Versnellingsagenda een extra impuls te geven door innovaties van de tekentafel naar kassa en kunde te brengen.

De ondertekening vond plaats tijdens het seminar *Innovating Metropolitan Agriculture* in Peking, dat werd bijgewoond door een stevige Nederlandse delegatie waarvan –behalve Bruls en Driessen– ook landbouwminister Gerda Verburg,

de Venlose wethouder Mark Verheijen, gedeputeerde Herman Vrehan en Martin Eurlings

(voorzitter KnowHouse in Horst aan de Maas) deel uitmaakten. Shanghai wil een 27 vierkante kilometer groot gebied op het in de monding van de Yangtze-rivier gelegen eiland Dongtan ontwikkelen tot Greenport Shanghai.

Vice-premier Bos bezoekt Chemelot

Op 5 november was vice-premier Wouter Bos en Tweede Kamerlid Pauline Smeets op

werkbezoek bij Chemelot Research & Business Campus.

Zij spraken met bestuurders en managers van o.a. DSM, Chemelot, Basic-Pharma, Sekisui, Intertek en NanoSpecials over onder meer de doorontwikkeling van het chemiecluster in Zuid-Limburg.



Slag richting het MKB bepaalt of de Versnellingsagenda een succes wordt



Herman Vrehan (midden) luistert naar financieel specialist Frank van Buren (rechts) tijdens het seminarium 'Gemeentefinanciën' in het gouvernement (Foto: Luc Hommes)

Twee jaar geleden - oktober 2005 - werd de Versnellingsagenda Limburg officieel gepresenteerd. Eind 2007 zegt gedeputeerde Herman Vrehan: "We gaan de komende jaren zwaar inzetten op het midden- en kleinbedrijf."

De afgelopen maanden is intensief overleg geweest met – onder meer – de partners en 'spelers' die meedoen aan de Versnellingsagenda, aldus Vrehan. "We hebben bedrijven, kennis- en onderzoeksinstellingen gevraagd: wat zijn jullie ideeën, wat hebben we elkaar te bieden en hoe kunnen we met elkaar tot zaken komen? Die gesprekken hebben ertoe geleid dat we een coalitieakkoord hebben dat veel verder is dan vier jaar geleden rond deze tijd. De inhoud van dit coalitieakkoord is namelijk voor een zeer groot deel afgestemd met het *Umfeld*. Tegelijkertijd liggen ook de budgetten – zeg maar de begroting – voor de periode 2007-2011 al min of meer vast."

Het midden- en kleinbedrijf (MKB) kwam tot voor kort amper voor op de Versnellingsagenda.

Vrehan: "De aansluiting naar het MKB vanuit de Versnellingsagenda misten we tot nu

in het hele verhaal. Daar gaan we de komende jaren dan ook zwaar op inzetten. Het economische verhaal is vooral een kwestie van *commitment* en verantwoordelijkheid vanuit het bedrijfsleven. De slag richting het MKB is de komende jaren bepalend of de Versnellingsagenda een succes wordt. Je hebt een schoorsteen nodig die goed trekt in verband met de lucht. De zuurstof komt altijd vanaf de basis."

U maakt dus eigenlijk een inhaalslag. Het MKB Limburg voelde zich de afgelopen jaren enigszins gepasseerd omdat deze belangenorganisatie niet of nauwelijks bij de Versnellingsagenda was betrokken.

Vrehan: "Het wezen van de Versnellingsagenda is dat de Provincie Limburg de facto niet belangrijk is, net zomin als de Limburgse Werkgeversvereniging (LWV), de Kamer van Koophandel, de Limburgse Land- en Tuinbouwbond (LLTB) of MKB Limburg. Van meet af aan hebben we gezegd: instituten, prima! Zij hebben absoluut hun plek en hun positie, maar bij de Versnellingsagenda gaat het erom dat niet de belangenorganisaties maar de bedrijven zelf hun verantwoordelijkheden nemen en prioriteiten stellen.

Het bedrijfsleven en de kennisinstellingen moeten elkaar – binnen de clusters van kracht op de Versnellingsagenda – gaan opzoeken. Innovatie ontstaat niet vanuit belangenorganisaties maar vanuit ondernemers zelf. Daarom is in de Versnellingsagenda ook gekozen voor *clusters van kracht*. Er ligt nu een programma met onderwerpen die via de Versnellingsagenda de komende vier jaar zullen worden uitgevoerd. Op sommige punten zoeken we naar verbreding en op andere punten zullen we juist selectiever te werk gaan." "Op Health, Care & Cure-gebied (HCC) hebben we alle kansen om bij de top te gaan behoren, net als bij de clusters *Technology & Materials* en *Greenport*. We zetten steeds zwaar in op de innovatiekant. Waarom is *Brainport Eindhoven* zo'n succes? Omdat Philips daarbij voorop gaat. Als DSM en SABIC niet zouden meedoen aan de chemiecampus, of de Universiteit Maastricht haar nek niet zou uitsteken richting HCC, dan lukt het niet. Je hebt trekkers nodig. En alleen als je trekkers hebt, heb je ook moge-

lijkheden. Het midden- en kleinbedrijf in Limburg kan vervolgens, vanuit de breedte, prima aanhaken."

Greenport Venlo doet het alvast prima.

"Dat komt mede omdat collega-gedeputeerde Ger Driessen in de vorige coalitieperiode al, vanuit zijn portefeuille Ruimtelijke Ordening, er enorm aan getrokken heeft om daar een aantal zaken in de fysieke omgeving mogelijk te maken. En doordat er nu zo'n fysieke omgeving is, worden bestaande en nieuwe bedrijven echt uitgedaagd om zich daar te vestigen. Het staat er, je ziet het, je proeft het. Het bedrijfsleven en de kennisinstellingen zoeken elkaar dáár dus ook op. En verder hangt boven Noord-Limburg ook nog zo'n grote totempaal als de Floriade 2012. Kijk, als je dat allemaal hebt, dan gaan mensen uiteindelijk om zo'n totempaal dansen. Perfect."

Hoe ziet de toekomst van Industriebank LIOF er uit? De Provincie Limburg is een van de aandeelhouders.

Vrehan: "In het verleden is de relatie LIOF-Provincie Limburg altijd een beetje ambivalent geweest, zelfs een beetje *fremdkörperisch*. Anno 2007 zeggen we: als we samen kiezen voor het ontwikkelen van de clusters van kracht op de Versnellingsagenda, dan moeten we met name uitmunten in de acquisitie die we de komende jaren moeten gaan plegen. Als je ergens een paar grotere spelers hebt zitten, op Avantis bijvoorbeeld, dan zal LIOF zich moeten afvragen hoe je daar ook een aantal kleinere spelers aan kunt toevoegen. Je zult gericht moeten kijken hoe je het parelsnoer compleet maakt. Als het gaat om innovatie en acquisitie, zie ik een heel duidelijke taak voor LIOF. Dat is de club die dat moet doen. Er zal in ieder geval geen competentiestrijd zijn tussen de Provincie Limburg en LIOF als het gaat om het binnenhalen van *visen*. Wat dat betreft zitten wij, de huidige directeur van LIOF en het provinciebestuur, op één lijn."



Miljoenensubsidie voor Toxicogenomics Centre

Het **Netherlands Toxicogenomics Centre (NTC)**, een groep vooraanstaande onderzoeksinstituten gecoördineerd door de Universiteit Maastricht, ziet voor de komende vijf jaar een overheidsinvestering van 25 miljoen euro tegemoet. Het NTC richt zich op de ontwikkeling van *in vitro*-testen voor de vaststelling van de toxiciteit van chemische stoffen zoals geneesmiddelen en industriële chemicaliën. Op dit moment worden daarvoor veelal proefdieren gebruikt. Het NTC streeft methoden na die betrouwbaarder zijn en bovendien het proefdiergebruik terugdringen.

Op dit moment wordt de schadelijkheid van chemische stoffen voornamelijk vastgesteld via proefdieronderzoek. Niet alleen zijn resultaten in proefdieren soms lastig 'over te zetten' naar de mens en daardoor soms onbetrouwbaar, daarnaast is de behoefte naar een betere analyse van de veiligheid van chemische stoffen, met name in Europa, sterk groeiend en heeft de EU bijvoorbeeld ook bepaald dat over een aantal jaar geen proefdieronderzoek meer gebruikt mag worden bij de ontwikkeling van nieuwe cosmetische producten. Alternatieven voor proefdieronderzoek zijn echter nog onvoldoende voorhanden; de vraag naar betrouwbare *in vitro*-testmogelijkheden is groot bij zowel wetenschappers als bedrijfsleven. 'In vitro' betekent letterlijk 'in glas'. *In vitro*-tests worden niet in het lichaam van een organisme gedaan, maar in bijvoorbeeld een kweekschaaltje, met behulp van cellen of weefsels.

Genomics technologieën

Genomics is de nieuwe term voor grootschalig onderzoek naar erfelijkheid en de functionaliteit van genen. Door gebruik te maken van genomics technologieën kan de aard en mate van gezondheidsschade van stoffen op het niveau van genfunctie onderzocht worden. Dat is waar 'toxicogenomics' voor staat. Het NTC-programma richt zich, behalve op de kankerverwekkende eigenschappen van stoffen, ook op de effecten op het immuunsysteem en op de voortplanting, alsmede op belangrijke organen zoals de lever en de nier.

Deelnemers NTC

Het NTC wordt gevormd door de volgende deelnemers: RIVM, TNO, RIKILT-Instituut voor Voedselveiligheid, Erasmus MC, LUMC, Universiteit Leiden, Wageningen Universiteit en de Universiteit Maastricht. De UM, in de persoon van prof. dr. Jos Kleinjans, is penvoerder van het NTC. Het NTC valt onder de paraplu van het Netherlands Genomics Initiative (NGI), dat op Prinsjesdag 271 miljoen euro voor haar diverse initiatieven kreeg toegekend. 25 Miljoen daarvan is nu toegekend aan het NTC terwijl het totale projectvolume 54 miljoen euro bedraagt. Daarenboven wordt er nog € 1,5 miljoen ter beschikking gesteld voor het valoriseren van de kennisproducten die het toxicogenomics onderzoek gaat opleveren. Jos Kleinjans: "Tot op heden heeft het onderzoek van NTC zich moeten beperken tot gen expressie analyse, met behulp van de op zich al kostbare microarray technologie. Door deze nieuwe subsidie zijn wij niet alleen in staat dit verder uit te breiden en te verdiepen, maar ook andere technologieën te integreren, te weten functional genomics, proteomics en metabolomics. De grootste uitdaging ligt echter in de noodzakelijke uitbouw van de bioinformatica. Wij verwachten dat ons inzicht in toxicologische werkingsmechanismen door deze integrale aanpak spectaculair zal toenemen. En natuurlijk houdt een beter inzicht de belofte in van een betere voorspelling." Dit project is mede tot stand gekomen dankzij een financiële bijdrage van de Provincie Limburg in het kader van de Versnellingsagenda. Voor meer informatie over het NTC: www.toxicogenomics.nl



Gedeputeerde Herman Vreken zette namens de provincie Limburg zijn handtekening, Bert de Wit (regiomanager LIOF Venlo) namens Industriebank LIOF en de NV Regio Venlo, burgemeester Jos Waals (Venray) namens de regio Venlo en Rutger Lommerse als voorzitter van het Ondernemersinitiatief Greenport Venlo. Op de foto (vlnr) Waals, Vreken, Lommerse en De Wit. (Foto: Lé Giesen)

Gezamenlijk investeren in servicepunt voor ondernemers

Op 12 oktober werd het startsein gegeven voor de invulling van het Servicepunt Greenport Venlo. Die dag ondertekenden het Ondernemersinitiatief Greenport Venlo, de provincie Limburg, de gemeente Venlo, LIOF en de NV Regio Venlo een intentieovereenkomst om gezamenlijk te investeren in een servicepunt voor ondernemers.

Het servicepunt gaat ondernemers in de tuinbouwversketen helpen om de kansen te pakken die er in de regio liggen, van idee tot en met financieel resultaat. Eerder becijferde het Ondernemersinitiatief Greenport Venlo dat er mogelijkheden zijn om de toegevoegde waarde van de tuinbouwversketen aan de regionale economie in Zuid-Oost Nederland en de Duitse grensstreek te verdubbelen van 1 miljard nu naar 2 miljard over tien jaar. Met de ondertekening van de intentieovereenkomst geven de partijen steun aan die visie en worden tegelijkertijd concrete stappen gezet om die visie gezamenlijk te verwezenlijken. Het servicepunt is daarin een belangrijke spil. Het moet bestaande en nieuwe projecten en activiteiten in kaart gaan brengen en verbindingen gaan leggen tussen partijen die voor de succesvolle realisatie van deze projecten en activiteiten nodig zijn.

Met hulp van het servicepunt moeten ondernemers aan kunnen sluiten bij de ontwikkelingen binnen Greenport Venlo of uitvoering kunnen geven aan ideeën die kunnen bijdragen aan het succes van de eigen onderneming en daarmee ook aan Greenport Venlo.

Vier programmalijnen

Het servicepunt wordt ingericht volgens de vier programmalijnen die binnen Greenport Venlo zijn geformuleerd: *Waarde Creatie*, *Leren Leren*, *Basics* en *Kwaliteit van Leven*. Het Ondernemersinitiatief Greenport Venlo zet de eerste stap met de invulling van het servicepunt door de aanstelling van een functionaris voor de programmalijn *Waarde Creatie*.

VERSNELLINGSAGENDA
Limburg

Informatie:
Provincie Limburg (NL)
Programmabureau
Versnellingsagenda
Cindy Nieland
Tel: +31 (0)43 - 389 71 80
cmhj.nieland@prvlimburg.nl
www.versnellingsagenda.nl

VERSNELLINGSAGENDA
Limburg